

Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2022–2025 OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Joulukuu 2020, luonnos

Sisällys

1. TAUSTAA.....	1
1.1 Maakuntaohjelma osana maakunnan suunnittelujärjestelmää	1
1.2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus	3
2. ETELÄ-KARJALAN MAAKUNTAOHJELMAN 2022–2025	
VALMISTELUPROSESSI	4
3. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAPROSESSI	5
3.1 Arvioinnin toteutus	5
3.2 Arvioinnin työvaiheet.....	6
3.3 Ympäristöselostuksen sisältö	8
3.4 Maakuntaohjelman valmistelun ja arviointiprosessin alustava aikataulu	9
4. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS.....	11
5. YHTEYSTIEDOT	12
Liite 1	13
SOVA-menettelyn osapuolet, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin ohjelma voi huomattavasti vaikuttaa	13
Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	13
Keskeisiä sidosryhmiä	13

1. TAUSTAA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2022–2025 laatimisen osallistumis- ja arviointimenettelyt sekä ohjelman vaikutusten arviointiprosessi. Asiakirja toimii samalla maakuntaohjelman työsuunnitelmana, joka täydentyy prosessin aikana.

1.1 Maakuntaohjelma osana maakunnan suunnittelujärjestelmää

Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) mukainen ohjelma-asiakirja. Se *sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämissen tavoitteet*. Parhaillaan on valmistelussa uusi laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan toimeenpanosta. Laki on etenemässä eduskuntaan keväthalvella. Se tulee kumoamaan edellä todetun, toistaiseksi voimassa olevan lain alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista, jonka mukaan valmistelu kuitenkin toistaiseksi etenee.

Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikausittain *neljäksi vuodeksi*. Sen *hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin eli maakuntavaltuusto*, jonka kokoonpano uusiutuu kevään 2021 kunnallisvaalien jälkeen. Etelä-Karjalan vuosien 2022–2025 maakuntaohjelma käsitellään maakuntavaltuustossa loppuvuodesta 2021. Maakuntaohjelmaa tarkistetaan tarvittaessa uuden lain, uusien aluekehittämispäätösten perusteella sekä mahdollisilla muilla ilmenevillä perusteilla ja lisäyksillä. TEM:n valmisteluohjeen mukaisesti maakuntaohjelmaan sisältyy alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen edellytyksenä oleva alueellinen innovaatiostrategia eli maakunnan älykkään erikoistumisen tavoitesisältö.

Etelä-Karjalan maakuntaohjelmaa vuosille 2022–2025 tehdään samalla, kun sopeudutaan koronapandemian tulevaisuuttamme joiltain osin väistämättä pysyvästi muuttaviin vaikutuksiin sekä varaudutaan sote-uudistukseen, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Pandemiaan sopeutumisen välineenä on vuoden 2021 loppuun voimassa oleva, Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma -menettelyllä valmisteltu selviytymissuunnitelma, jonka jälkeen aluekehittämisen tiekarttana toimii sitten uusi maakuntaohjelma. Sote-uudistus vaikuttaa Etelä-Karjalassa kummankin tehtävän ollessa olevien, alueellisten rakenteiden vuoksi montaa muuta maakuntaa vähemmän, mutta aiheuttaa siitä huolimatta tarvetta tehdä asioita uudella tavalla eli uusinajattelulla, kuten Etelä-Karjalassa on tapana toimia.

Maakuntaohjelma on lain mukaan laadittava siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä tarvittavin osin aluehallintovi-

rastojen strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin ja sisältöön sekä hyvä yhteistyö ja vuoropuhelu maakunnan aluekehittämistä tekevien toimijoiden kesken. Valmistuva ohjelma on yhteinen, Etelä-Karjalan aluekehitystä linjaava ja yhdessä toteutettava ohjelma-asiakirja.

Alueiden kehittämisestä annetun asetuksen mukaan maakuntaohjelman kehittämis- tarpeiden ja -tavoitteiden määrittelyn tulee perustua maakunnan liiton ja muiden aluekehittämistyöhön osallistuvien tahojen yhteiseen ennakointityöhön. Osana tätä ennakointityötä on toteutettu vuonna 2020 mittava Etelä-Karjalan tulevaisuustarkastelu 2040 -skenaariotyöskentely, jossa ovat olleet mukana samat tahot, jotka kokoon- tuvat maakuntaohjelman valmistelun äärelle. Skenaariotyöskentelyn tavoitteena oli hyödyttää vahvasti maakuntaohjelman tai -strategian sekä maakuntakaavan valmis- telua ja yhteisistä tavoitteista sopimista, kuntien omaa strategiatyötä, alueen yhteistä edunvalvontaa ja oman paikkamme kirkastamista maakuntien välisessä asemoinnis- sa. Skenaariotyössä pohdittujen kehityskulkujen pohjalta löydetään välttämättömät toimenpiteet, jotka on tehtävä joka tapauksessa skenaarioista riippumatta.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon sitä pidemmän aikavälin kehitys- tä hahmotteleva maakuntasuunnitelma ja valtioneuvoston kesällä 2020 antama *alue- kehittämiss päätös*, joka määrittelee aluekehittämisen painopisteet. Ne ovat *Ilmaston- muutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, Kestävä yhdyskun- takehitys ja toimivat yhteydet, Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdit- taminen, Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana ja Osallisuuden ja hyvin- voinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy*. Aluekehittämisen toimintamallia ja sen vaikuttavuutta kehitetään pitkäjänteisesti alueiden kehittämistä koskevan lain- säädännön puitteissa. Painopisteitä toteutetaan maakunnissa alueen lähtökohdista käsin. Osana aluekehittämisen toimintamallia toteutetaan alueilla vuosittaiset alue- kehityskeskustelut valtion ja maakunnan välillä. TEM myöntää alueelle kansallista ra- hoitusta alueen omaehtoiseen kehittämiseen. Lappeenrannan ja Imatran kaupungit sekä LUT ja LAB korkeakoulut solmivat valtion kanssa ekosysteemisopimuksen, jolle osoitetaan rahoitusta alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 varoista. Ekosysteemisopimuksen aiheena on vihreä sähköistäminen.

Keskeisiä muita huomioitavia ohjelmia ovat vielä valmistelussa olevat, EU:n rahoitus- ta ohjaavat alue- ja rakennepolitiikan ohjelma ja maaseuturahasto-ohjelma vuosille 2021–2027. Viimeksi mainittuun liittyvät Kaakkois-Suomen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma sekä paikallisten Leader-ryhmien ohjelmat. Etelä-Karjalalle tärkeä ohjelma on valmistelussa oleva rajaohjelma. Interreg South-East Finland– Russia 2021–2027 -ohjelman hallintoviranomaisena jatkaa Etelä-Karjalan Liitto. Oh- jelmalle on valittu neljä toiminnallista tavoitetta, jolla tavoitellaan älykkäämpää ja vä- hähiilisempää sekä paremmin verkostoitunutta ja yhteistyötä tekevää Eurooppaa. Ohjelma-alueena ovat Etelä-Savo, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Leningradin alue ja Pietarin kaupunki. Ohjelman rahoituskehys selvinnee ensi helmikuussa, ja ohjelma- asiakirjat pyritään lähettämään komissioon ensi kesänä. Suomessa jatkaa nykyiset kolme rajaohjelmaa. Etelä-Karjala on myös osallistunut Itämeren alueen Interreg- ohjelmien Baltic Sea Region (BSR) ja Central Baltic (CB) valmisteluun. Maakuntaoh- jelma yhdistää kansallisen ja EU-politiikan tavoitteet Etelä-Karjalassa.

1.2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2022–2025 valmistelun osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjä sekä vaikutusten arviointia. Sen tarkoituksena on antaa maakuntaohjelmasta kiinnostuneille tietoa työn vaiheista ja aikataulusta sekä vaikutusmahdollisuuksista.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman taustalla on *SOVA-laki eli laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista* (200/2005, muutos 277/2011), joka tuli voimaan 1.6.2005. Laki toteuttaa Suomessa suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia säätelevää EY:n direktiiviä (2001/42/EY).

Maakuntaohjelma on SOVA-lain mukainen ympäristöarviointia edellyttävä ohjelma. SOVA-lain mukaan viranomaisella on velvollisuus selvittää ja arvioida valmistelemissa suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutukset, kun niiden toteuttaminen voi vaikuttaa merkittävästi muun muassa ihmisiin, aluetalouteen, yhdyskuntarakentamiseen, rakennettuun ympäristöön, kaupunkikuvaan, maisemaan ja kulttuuriperintöön, luontoon ja sen monimuotoisuuteen tai luonnonvaroihin.

SOVA-laki mahdollistaa ympäristönäkökohtien aiempaa paremman huomioon ottamisen jo suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun alkuvaiheessa. Se lisää tiedonsaantia viranomaisten suunnitelmista ja mahdollisuuksia osallistua niiden valmisteluun. SOVA-laki antaa kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Jokainen prosessin osallinen on oikeutettu saamaan tietoa ja lausumaan mielipiteensä suunnitelman tavoitteista ja sisällöstä. SOVA-lain mukainen ohjelman ympäristövaikutusten arviointi tähtää parhaan mahdollisen ratkaisuvaihtoehdon löytämiseen ja mahdollisten haittavaikutusten lieventämiseen.

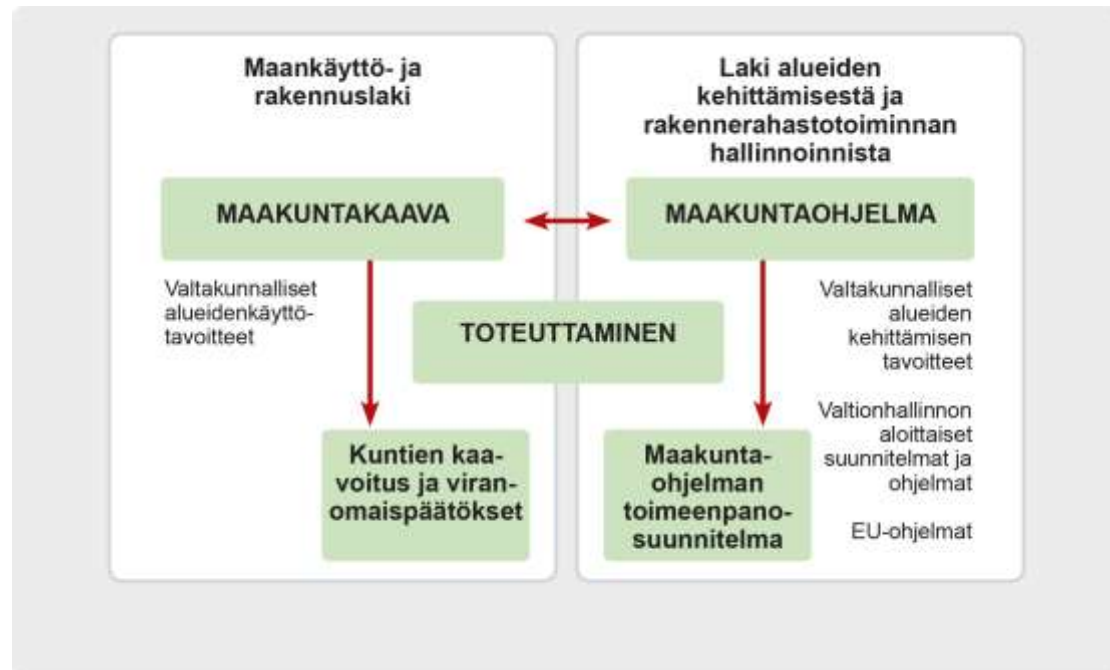
SOVA-lain mukaisesti osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sisällytetään muun muassa:

- Mitä suunnitellaan ja millä aikataululla,
- ketkä ovat keskeisiä osallisia,
- miten ohjelman vaikutukset arvioidaan,
- miten ja milloin osalliset saavat tietoa ohjelmasta,
- missä vaiheissa ja miten osalliset voivat esittää mielipiteensä,
- miten vuorovaikutusta järjestetään sekä
- tieto siitä, mistä saa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa sekä maakuntaohjelman valmistelua koskevia lisätietoja.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ohjelmaprosessin asiakirja, jota tarkennetaan suunnittelun edetessä.

2. ETELÄ-KARJALAN MAAKUNTAOHJELMAN 2022–2025 VALMISTELUPROSESSI

Etelä-Karjalan liitossa aloitettiin uuden maakuntaohjelman 2022–2025 valmistelu lokakuussa 2020. Maakuntaohjelmapiirityksen suunnittelussa ja ohjelman laatimisessa huomioidaan voimassa oleva laki alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista sekä aluekehittämislain valmistelussa oleva muutos ja samaten valmistelussa oleva sote-uudistus, alue- ja rakennepolitiikka sekä rajaohjelmat.

Maakuntaohjelmaa valmistellaan nykyisen aluekehityslainsäädännön pohjalta. Uudessa aluekehityslainissa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma on jäämässä pois.

Maakuntaohjelman rakenne määritellään alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista annetulla asetuksella (356/2014 § 10). *Maakuntaohjelma sisältää arvion maakunnan alueella toteutettujen ohjelmien vaikuttavuudesta sekä maakunnan eri osien, erityisesti saaristo-, maaseutu- ja kaupunkialueiden, kehittämis-toimenpiteet ja yhteistyömahdollisuudet että niiden yhteensovittamista maakunnan kehittämistavoitteisiin kuvaavan osion.*

Tarvittaessa maakuntaohjelmassa määritellään kuntien yhteistyöalueet, jotka muodostavat koko maakunnan kehittämistä tukevia osa-alueita. Maakuntaohjelmaan sisällytetään rahoitussuunnitelmassa arviot maakunnassa käytettävästä valtion, Euroopan unionin rakennerrahastovarojen sekä kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoituksesta. Ohjelmassa asetetaan sen määrällistä ja laadullista seuranta varten tarvittavat vaikuttavuustavoitteet ja niitä koskevat mittarit. Ohjelmassa on kuvaus maakuntaohjelman valmisteluvaiheista ja valmisteluun osallistuneista tahoista.

Maakuntaohjelma laaditaan laaja-alaisessa yhteistyössä Etelä-Karjalan liiton, kuntien ja valtion aluehallintoviranomaisten sekä alueiden kehittämisen kannalta merkittä-

vien yhteisöjen, järjestöjen ja muiden vastaavien kumppaneiden kanssa. Maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään vuonna 2020 toteutettu skenaariotyö.

Nykyisen maakuntaohjelman arviointi toteutettiin vertaisarviointina Päijät-Hämeen liiton kanssa. *Arvioinnin keskeiset havainnot ja kehittämis ehdotukset otetaan huomioon uuden maakuntaohjelman valmistelussa.* Päijät-Hämeen liiton tekemän arvioinnin, kyselyn ja haastattelun lisäksi tehtiin ohjelman itsearviointi. Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2018–2021 kehittämisen kärkien todettiin toimivan, mutta niissä on toki edelleen tekemistä. Laadintaprosessi oli osallistava. Maakuntaohjelmaa on toteutettu yhdessä ja sen kanssa on ollut helppo elää. Toisaalta esiin nousi ajatus, että kiritäkö se meitä tarpeeksi ja pohdita siitä, miten maakuntaohjelmasta saisi vielä vaikuttavamman. Kehittämiskohteina esille nousivat jalkauttaminen, seuranta ja siinä tarvittavien järkevien mittarien valinta sekä asukkaiden ja vapaa-ajanasukkaiden entistä laajempi osallistaminen.

Maakunnan asukkaat sekä yritysten ja muiden organisaatioiden edustajat kutsutaan mukaan Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2022–2025 sekä sen ympäristövaikutusten arvioinnin kokoavan ympäristöselostuksen valmisteluun. Asukkaille ja maakunnan toimijoille annetaan mahdollisuus osallistua ohjelmatyöhön sekä kommentoida maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnosta sekä maakuntaohjelma-, innovaatiostrategia-, ja ympäristöselostusluonnoksia. *Maakuntaohjelman vaikutusten arviointityö on vuorovaikutteista ja tapahtuu samanaikaisesti ohjelman laadinnan kanssa.*

Vuorovaikutteinen ja osallistava maakuntaohjelmaprosessi tukee maakuntaohjelman toteuttamista. Maakuntaohjelmaa toteutetaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmilla, Kaakkois-Suomi-Venäjä CBC-ohjelmalla, mahdollisilla kansallisilla erityisohjelmilla, maaseutuohjelmalla ja muulla valtion, kuntien ja yksityisten tahojen rahoituksella.

Maakuntaohjelman luonnosversio valmistuu syksyllä 2021, jonka jälkeen asiakirjaa tarkennetaan maakunnan toimijoiden kommentteilla ja lausunnoilla siten, että *ohjelma voidaan hyväksyä maakuntavaltuuston kokouksessa marras-joulukuussa 2021.* Samalla käsitellään myös innovaatiostrategia, joka kokoaa maakunnan älykkään erikoistumisen prosessin ja painotukset. Maakuntaohjelman rakenne, laadintamenettely ja aikataulu noudattavat edellä kerrottua valtioneuvoston asetusta sekä työ- ja elinkeinoministeriön antamaa ohjetta maakuntaohjelmien sekä älykkään erikoistumisen strategioiden laadinnasta kaudelle 2022–2025. Innovaatiostrategian keskeinen ja EU:n edellyttämä sisältö integroidaan maakuntaohjelmaan, mutta maakuntaohjelmaprosessin yhteydessä valmistellaan myös laajempi, erillinen strategiadokumentti, joka kulkee prosessissa maakuntaohjelman rinnalla.

3. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAPROSESSI

3.1 Arvioinnin toteutus

SOVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi käynnistyy, kun maakuntaohjelman valmistelu alkaa. Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten arviointiprosessia johtaa ja ohjaa Etelä-Karjalan liitto. Maakuntaohjelman valmisteluun liittyen järjestetään kevätkaudella 2021 lähinnä etänä tilaisuuksia ja foorumeita, joihin kutsutaan maakunnan toimijoita ja asukkaita eri kokoonpanoilla. Tietoa kerätään myös asukas-kyselyillä ja muilla eri toimijoille kohdennetuilla kyselyillä.

Arviointiprosessia ja sen ohjaamista varten perustetaan SOVA-ryhmä, johon pyydetään Etelä-Karjalan liiton edustajien lisäksi edustajat ELY-keskuksesta sekä Lappeenrannan ja Imatran seutujen ympäristötoimista. Ryhmän työskentelyn painopiste on SOVA-lain mukaan ympäristövaikutusten arvioinnissa, mutta arvioinnissa huomioidaan myös muita vaikutuksia.

SOVA-ryhmän toteuttaman ympäristövaikutusten arvioinnin lopputulemana on ympäristöselostus, jossa kuvataan maakuntaohjelman ympäristövaikutukset. Sen valmistelusta vastaa Etelä-Karjalan liitto, mutta valmisteluprosessi on avoin. Ympäristöselostuksesta ja maakuntaohjelman luonnoksesta pyydetään lausunnot ELY-keskukselta, kunnallisilta terveys- ja ympäristöviranomaisilta sekä muilta viranomaisilta ja sidosryhmiltä. Maakuntaohjelma- ja ympäristöselostusluonnoksia esitellään eri tilaisuuksissa ja liiton sosiaalisessa mediassa sekä internetsivuilla, jotta ne tulevat yleisölle ja sidosryhmille tutuiksi. Tavoitteena on herättää keskustelua ja tukea vuorovaikutteista valmistelua. Arvioinnin aikana dokumentoidaan, miten saadut kommentit ja lausunnot on otettu huomioon.

Maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä muut maakuntaohjelmaan liittyvät asiakirjat, kuten maakuntaohjelman ja innovaatiostrategian luonnokset ja ympäristövaikutusten arviointiraportti, tulevat nähtäville maakuntaportaaliin www.ekarjala.fi. *Palautetta voi antaa sähköisesti Facebook- ja Twitter-tilien kautta, sähköpostilla sekä kirjeitse tai puhelimella Etelä-Karjalan liittoon ja valmistelijoille.*

3.2 Arvioinnin työvaiheet

Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten arviointi koostuu seuraavista vaiheista sekä niiden yhteydessä toteutettavista osatehtävistä.

1) Arviointiprosessin suunnitteluvaihe 10/2020–2/2021

Tavoitteet:

Suunnitteluvaiheessa laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Suunnitteluvaiheen tarkoitus on tukea varsinaista arvioinnin toteutusta sekä parantaa arvioinnin ja maakuntaohjelman valmistelun integrointia.

Toimenpiteet:

- Analysoidaan suunnittelutilanne ja asetetaan arvioinnin tavoitteet.
- Valmistellaan arvioinnin organisointi ja sen käytännön toteutus.
- Maakuntahallitus päättää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnoksen nähtäville asettamisesta 14.12.2020.
- Yleisölle annetaan nähtävillä olon ajan mahdollisuus saada tietoja maakuntaohjelman ja ympäristöselostuksen aiotusta sisällöstä, lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää mielipiteensä asiasta. OAS oli nähtävillä 15.12.2020–13.1.2021 Etelä-Karjalan liiton internet-sivuilla ja virastossa 30 päivän ajan, mistä tiedotetaan liiton sosiaalisessa mediassa ja lehti-ilmoituksilla.
- Maakuntahallitus käsittelee 25.1.2021 OAS:sta saadun palautteen ja hyväksyy lopullisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

2) Varsinainen arviointivaihe 2–10/2021

Tavoitteet:

Vaikutusten arviointi tapahtuu maakuntaohjelman laatimisprosessin yhteydessä. Tavoitteena on avoin ja tiivis vuorovaikutus maakunnassa asuvien ja toimivien kanssa. Eri tahojen asiantuntemuksen hyödyntäminen ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen tapahtuu pääosin laadintaprosessiin osallistumisen kautta. Prosessi palvelee siten ohjelman hyväksymistä, toteutusta ja seuranta.

Toimenpiteet:

- Määritetään arvioinnin kohteet (muun muassa millaisia suunnitelman osia ja vaihtoehtoja arvioidaan).
- Selvitetään vaikutukset.
- Järjestetään tarvittava vuorovaikutus.
- Perustetaan SOVA-ryhmä vastamaan ympäristöhaasteiden kartoituksesta sekä maakuntaohjelman alustavien sisältöjen ympäristövaikutusten arvioinnista.
- Valmistellaan luonnos maakuntaohjelmaksi, sitä täydentävä innovaatiostратегия ja maakuntaohjelman ympäristöselostus (valmis 9/2021)
- Kuullaan ympäristöselostuksesta sekä maakuntaohjelman ja innovaatiostратегияn luonnoksesta viranomaisia ja yleisöä.

3) Maakuntaohjelman ja arvioinnin hyväksymisvaihe 10–12/2021

Tavoitteet:

Tavoitteena on, että maakuntaohjelma, innovaatiostратегия ja ympäristöselostus hyväksytään maakuntavaltuustossa loppuvuodesta 2021.

Toimenpiteet:

- SOVA-ryhmä käsittelee maakuntaohjelmaluonnoksen ja ympäristöselostuksen sekä niistä saadut lausunnot.
- Maakuntahallitus käsittelee saadut lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen maakuntaohjelmaksi ja sitä täydentäväksi innovaatiostратегияksi. Hallituksen käsittelyistä ilmoitetaan tiedotusvälineille sekä liiton internet-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

- Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntaohjelman ja sitä täydentävän innovaatiostrategian sekä ympäristöselostuksen.
- Tiedotetaan maakuntaohjelman ja innovaatiostrategian hyväksymisestä.
- Lähetetään maakuntaohjelman hyväksymispäätös Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle sekä kunnille ja viranomaisille, joiden kanssa maakuntaohjelmaprosessin aikana on neuvoteltu tai joilta on saatu lausunto. Hyväksymispäätös ja maakuntaohjelma ympäristöselostuksineen sekä innovaatiostrategia on nähtävillä maakuntaliiton virastoon sekä liiton internet-sivuille.

4) Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten seuranta 2022 ⇨

Tavoitteet:

Ohjelman ympäristövaikutuksia seurataan maakuntaohjelman muun toteutumisseurannan yhteydessä.

Toimenpiteet:

- Seurataan maakuntaohjelman toteuttamisesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.
- Seuranta perustuu valittuihin indikaattoreihin.

3.3 Ympäristöselostuksen sisältö

Ympäristöselostus on SOVA-lain mukaisen arviointiprosessin keskeinen asiakirja. Selostuksessa esitetään tiedot maakuntaohjelmasta ja arvioidaan sen toteuttamisen todennäköiset, merkittävät ympäristövaikutukset. Ympäristöselostuksen tarkemmat sisältövaatimukset on esitetty SOVA-lain asetuksessa.

Ympäristöselostus noudattaa seuraavaa runkoa:

1. Yhteenveto

Selostuksen alussa tai lopussa on tiivistelmä/yhteenveto oleellisesta sisällöstä.

2. Johdanto

Koska kyse on myös itsenäisenä esittävästä asiakirjasta, kerrotaan lyhyesti, mistä SOVA-asetuksen mukaisessa vaikutusten arvioinnissa on kysymys.

3. Maakuntaohjelma

3.1 Maakuntaohjelman päätavoitteet

3.2 Suhde muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

4. Ympäristön nykytila, ominaispiirteet ja maakunnan ympäristöhaasteet

SOVA-asetus keskittyy ympäristövaikutuksiin, mutta myös sosiaaliset, kulttuuriset, alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset sekä yritysvaikutukset otetaan tarkasteluun. Huomioon otetaan muun muassa kulttuurin paikalliset erityispiirteet (vahvistaminen ja elvyttäminen) sekä alueellinen ja sosiaalinen tasa-arvoisuus.

5. Vaikutusten arviointi

- 5.1 Vaikutusalueen raja
- 5.2 Vaihtoehtojen vertailu
- 5.3 Ekologiset vaikutukset
- 5.4 Sosiaaliset vaikutukset
- 5.5 Yritysvaikutukset
- 5.6 Alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset
- 5.7 Kulttuuriset vaikutukset
- 5.8 Sukupuolivaikutukset

Kustakin osa-alueesta tehdään vaikutusarviointi sekä laaditaan toimenpide-ehdotukset mahdollisten haittavaikutusten poistamiseksi. Vaikutusten arviointi sisältää tunnistamisen ja rajaamisen sekä merkittävyyden arvioinnin.

6. Ehdotus seurantamenetelmäksi

- 6.1 Seurannan toteuttaminen
- 6.2 Käytettävät indikaattorit ja mittarit

7. Osallistuminen ja vuorovaikutus

- SOVA-menettelyn osapuolet
- Aikataulu
- Vuorovaikutus ja osallistuminen (kuulemistilaisuudet, lehdistötiedotteet ja ilmoitukset)
- Viranomaisyhteistyö (neuvottelujen/muistioiden pääkohdat)
- Mielipiteiden ja lausuntojen huomioon ottaminen
- Sidosryhmätyöskentely

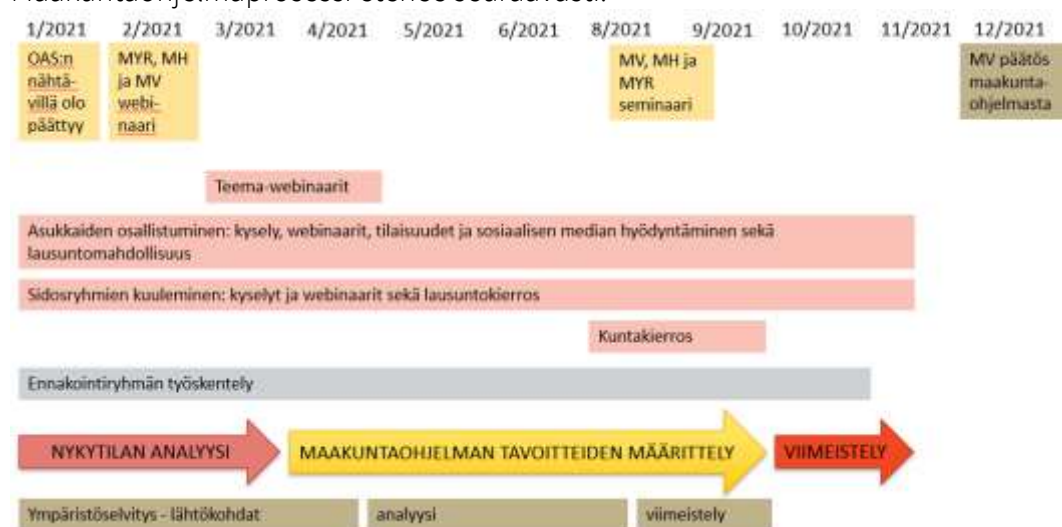
3.4 Maakuntaohjelman valmistelun ja arviointiprosessin alustava aikataulu

Maakuntahallitus käynnisti päätöksellään Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2021–2025 valmistelun ja maakuntaohjelmatyön 16.11.2020. Sitä ennen oli vuonna 2020 toteutettu laajamittainen Etelä-Karjalan skenaariotyö, jonka tulokset antavat hyvän pohjan maakuntaohjelmatyölle.

Lisäksi maakunnassa on valmistelussa tai jo valmiina useampia muita ohjelma- ja strategiapapereita, jotka tukevat maakuntaohjelmatyötä. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksote valmistelee maakunnallista hyvinvointisuunnitelmaa ja kotouttamisohjelman päivitystä, alueellinen Metsäkeskus uutta alueellista metsäohjelmaa sekä yhdessä Etelä-Savon kanssa valmistellaan Saimaan matkailustrategiaa. Saimaailmiö -prosessiin liittyen on toteutettu Itä-Suomen kulttuuristrategia sekä sitä täydentävä, yhdessä Lappeenrannan kaupungin kanssa toteutettu Etelä-Karjalan kulttuuristrategia. Myös liikenneasiat on linjattu keväällä 2020 hyväksytyssä maakunnallis-

sa liikennestrategiassa. Näiden lisäksi on käytettävissä useita muita alueellisia strategiapapereita viime vuosilta.

Maakuntaohjelmapirosessi etenee seuraavasti:

Toimenpiteet käynnistyvät pääsääntöisesti vuoden 2020 alussa. Sitä ennen maakuntaohjelma on ollut jo esillä muutamissa tilaisuuksissa, joihin siitä tai sitä sivuavista asioista on pyydetty esittelyjä tai puheenvuoroja. Koska elämme poikkeuksellisia koronapandemian aikoja, tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman laajalti muutenkin järjestettäviä tilaisuuksia, webinaareja ja etäkokouksia.

Tiedossa olevia tilaisuuksia ja toimenpiteitä ovat muun muassa:

- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston yhteinen webinaari 2/2021
- Kysely asukkaille ja vapaa-ajanasukkaille 2/2020
- Kysely sidosryhmille 2/2020
- Kehittämisen kärki -kohtaiset, teemalliset webinaarit 3–4/2021
- TKI-tilaisuus yrityksille ja TKI-verkostoille 4/2020.
- Nuorten kuuleminen toimenpiteinä Leader-ryhmien nuorisoryhmien ja oppilaskuntien kuuleminen sekä nuorten ja päättäjien V-päivän toteuttaminen 4/2020
- Olemassa olevien työ- ja seurantaryhmien hyödyntäminen kevättalvella ja keväällä 2021
- Muiden mahdollisten tapaamispaikkojen hyödyntäminen kevättalvella ja keväällä 2021. Näitä ovat esimerkiksi EKSOTEn järjestöpalaverit, kuntien asukastoiminta, kylätoiminta, vaikuttamisfoorumit (nuoret, vanhukset ja vammaiset) sekä eri järjestöjen tilaisuudet ja uusi järjestöjen neuvottelukunta/kumppanuuspöytä.
- Maakuntavaltuuston, maakuntahallituksen ja maakunnan yhteistyöryhmän seminaari 8–9/2020
- Organisaatioille kohdennettu kysely toimintalinja-aiheista ja niiden tavoitteista 4–5/2021

Prosessin etenemisestä viestitään vuorovaikutteisesti liiton sosiaalisessa mediassa ja samalla ylläpidetään keskustelua ja kootaan kommentteja asukailta.

4. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Maakunnan asukkaille ja muulle kiinnostuneelle yleisölle annetaan säädösten mukaisesti mahdollisuus saada tietoja ja esittää mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä maakuntaohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta. Ympäristöselostuksessa annettavien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta kuullaan ELY-keskusta sekä muita vaikutusalueella toimivia viranomaisia.

Kansalaisille järjestetään mahdollisuus tutustua ja esittää mielipiteensä seuraavista asiakirjoista:

- 1) Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnos nähtävillä 15.12.2020–13.1.2021.
- 2) Maakuntaohjelma- ja innovaatiostrategialuonnokset ja ympäristöselostus tulevat nähtäville syksyllä 2021.

Maakunnan asukkaiden ja maakuntaohjelman valmistelusta kiinnostuneiden kansalaisten näkemyksiä maakuntaohjelman painotuksista kerätään kyselyllä ja erilaisissa kohtaamisissa vuoden 2021 talvella ja keväällä. Prosessin aikana hakeudutaan kohtaamistilanteisiin sekä hyödynnetään sosiaalisen median mahdollisuuksia.

Maakuntastrategian ja -ohjelman valmistelun aikana järjestetään sidosryhmille webinaareja ja seminaareja. Valmisteluun kutsutaan mukaan erityisesti oppilaitoksia ja yrityksiä, joista viimeksi mainitut voivat osallistua myös etujärjestöjensä kautta. Ohjelman valmistelua ja sisältöä esitellään päätöksenteko- ja valmisteluelinten (MYRS, MYR, maakuntahallitus, maakuntavaltuusto, kulttuuriryöryhmä ja ennakkointiryhmä) lisäksi sidosryhmätilaisuuksissa:

- Lappeenranta–Imatra-kaupunkiseudun työvaliokunta ja sihteeristö
- Imatran seututyövaliokunta ja Länsi-Saimaan yhteistyötoimikunta
- Etelä-Karjalan kauppakamarin valiokunnat sekä muut toimialakohtaiset ja yrityksiä kokoavat tilaisuudet
- Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvottelukunta ja foorumit, kuten
 - o Luovat alat
 - o Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen ELO-foorumi
- Järjestöjen neuvottelukunta/Kumppanuuspöytä
- Etelä-Karjalan maakunnallinen hyvinvointiryhmä

Luonnosvaiheessa maakuntaohjelmasta ja ympäristöselostuksesta pyydetään lausuntoja ELY-keskukselta, muilta viranomaisilta ja sidosryhmiltä (Liite 1.) nähtävillä olon aikana lokakuussa 2020. Prosessin aikana dokumentoidaan, miten nähtävillä olon aikana saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon.

Maakuntaohjelman hyväksymisestä tiedotetaan hallintolain 62 § mukaisesti. Hyväksymispäätöksestä käy ilmi, miten ympäristöselostus ja ohjelman valmistelun aikana saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon. Hyväksymispäätös ja maakun-

taohjelma julkaistaan sähköisesti sekä asetetaan nähtäville ja toimitetaan tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle.

5. YHTEYSTIEDOT

Etelä-Karjalan liitto
Kauppakatu 40 D
53100 Lappeenranta
kirjaamo@ekarjala.fi
<http://www.ekarjala.fi/liitto/>

Yhteyshenkilöt ja valmistelijat:
Laura Peuhkuri, vt. aluekehitysjohtaja
040 631 5970
laura.peuhkuri@ekarjala.fi

Anu Talka, kehittämisspäälikkö
040 350 8111
anu.talka@ekarjala.fi

Liite 1

SOVA-menettelyn osapuolet, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin ohjelma voi huomattavasti vaikuttaa

Ohjelman vaikutusalueen asukkaat
Yritykset ja elinkeinonharjoittajat
Alueella työssä tai koulua käyvät henkilöt
Yritysten ja laitosten palveluiden käyttäjät
Etelä-Karjalan kuntien viranomaiset

Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään

Alueen kunnat ja naapurimaakuntien liitot

Keskeisiä sidosryhmiä

AKAVA
Elinkeinoelämän keskusliitto
Energia-, vesi ja tietoliikenteestä vastaavat yhtiöt
Etelä-Karjalan kalatalouskeskus ry
Etelä-Karjalan kauppakamari
Etelä-Karjalan kansainvälisten asioiden verkosto
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
Etelä-Karjalan kunnat
Etelä-Karjalan Kärki-Leader ry
Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry
Etelä-Karjalan maakuntamuseo
Etelä-Karjalan pelastuslaitos
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöryhmä
Etelä-Karjalan taiteilijaseura
Etelä-Karjalan virkistysaluekeskus
Etelä-Karjalan Yrittäjät ry
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Greenreality Network -toimijaverkosto
Ilmailulaitos
Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy
Itäinen tullipiiri
Itäisen maanpuolustusalueen esikunta
Joutsenon opisto
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kaakkois-Suomen rajavartiosto
Kaakon taide ry
Kotiseutuyhdistykset
Kuopion hätäkeskus

LAB-ammattikorkeakoulu
Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT
Leader Länsi-Saimaa ry
Liikennevirasto
Maasotakoulu
Meidän Talous ja Tieto Oy
Metsäkeskus, Kaakkoinen palvelualue
Metsänhoitoyhdistys Etelä-Karjala ry
Metsänhoitoyhdistys Mänty-Saimaa ry
Metsänomistajien liitto Etelä-Suomi
Metsänomistajien liitto Järvi-Suomi
MTK Kaakkois-Suomi
Museovirasto
Pien-Saimaan suojeluyhdistykset
ProAgria Etelä-Suomi
SAK
Seurakuntaopisto, Jaakkiman kampus
STTK
Wirma yrityspalvelut